

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка

Факультет Педагогіки, психології та мистецтв
Кафедра педагогіки та спеціальної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. завідувача кафедри

к.п.н., професор _____ Рацун А.Б.

«02» серпня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Педагогіка (історія педагогіки)

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський) рівень

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

(шифр, назва галузі)

Спеціальність: 014 Середня освіта (Музичне мистецтво);

014 Середня освіта (Образотворче мистецтво)

(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма Середня освіта (Музичне мистецтво);

Середня освіта (Образотворче мистецтво, цифрова графіка та живопис)

(назва)

Форма навчання Денна

(денна, заочна,)

2022–2023 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни "Педагогіка (історія педагогіки)" розроблена на основі освітньо-професійної програми Середня освіта (Музичне мистецтво) та Середня освіта (Образотворче мистецтво, цифрова графіка та живопис), навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня Першого (бакалаврського) за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво); 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво).

Розробники:

Савченко Наталія Сергіївна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та спеціальної освіти

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри педагогіки та спеціальної освіти

Протокол від «02» серпня 2022 року № 1

В. о. завідувача кафедри педагогіки та спеціальної освіти

_____ Рацул А. Б.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робоча програма навчальної дисципліни «Педагогіка (історія педагогіки)» для студентів спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво); 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво) за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти. – ЦДПУ імені В. Винниченка, 2022. – 27 с.

© Савченко Н.С., 2022 рік
© ЦДПУ імені В. Винниченка, 2022 рік

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Нормативна	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання – аналіз педагогічних ідей за текстами першоджерел – 1	Спеціальність: <u>014 Середня освіта (Музичне мистецтво); 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво).</u>	Рік підготовки	
		2-й	
Загальна кількість годин – 120	Освітня програма: Середня освіта (<u>Музичне мистецтво</u>); <u>Середня освіта (Образотворче мистецтво, цифрова графіка та живопис)</u>	Семестр	
		4-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4	Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)	Лекції	
		16 год.	
		Практичні, семінарські	
		34 год.	
		Лабораторні	
		не передбачено	
		Самостійна робота	
		70 год.	
		Індивідуальні завдання	
		4 год. (із 70 год. сам. роботи)	
Вид контролю:			
Екзамен			

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Освіта в Україні, як зазначено у Законі “Про освіту”, має забезпечити всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності. Для досягнення цієї мети необхідно забезпечити побудову системи неперервної педагогічної освіти, поліпшити якість навчання і виховання учнівської молоді.

Увесь курс педагогіки повинен будуватися на принципах гуманізму й демократизму, що є відбиттям суті найгуманнішої діяльності людини.

Мета дисципліни “Педагогіка (історія педагогіки)”, як складова навчального курсу “Педагогіка”, зорієнтована на уточнення місця педагогіки в системі людинознавства в процесі її інтеграції з іншими науками про людину, розкривається діалектика історичного розвитку педагогіки та її полісистемний характер. Звідси метою курсу – висвітлити теорію і практику єдиного всесвітньо-історичного педагогічного процесу, розкрити закономірності становлення школи, народної освіти, суспільно-історичну значущість професії педагога.

Головним змістом (предметом) курсу є проблеми виховання людини в широкому культурно-історичному контексті, формування пріоритетних ціннісних орієнтацій у вихованні і самовихованні людини, засоби виховного впливу на людину, стилі і види навчання і виховання у світовій та вітчизняній практиці. При вивченні усіх розділів і тем студенти переконуються, що творча особистість формується виключно в умовах гуманістичної педагогіки. Курс “Історія педагогіки” передбачає опанування майбутніми вчителями досягнень світової цивілізації в галузі педагогічної науки з урахуванням надбань української педагогічної думки та народної педагогіки, шкільної практики, багатовікових педагогічних традицій українського народу.

Головним завданням є розвиток у майбутніх учителів педагогічного мислення, здатності до аналітичного осмислення педагогічної дійсності, навчання їх творчих підходів до визначення педагогічних дій у нестандартних педагогічних ситуаціях, уміння приймати найбільш вдалі рішення відповідно до педагогічних закономірностей, принципів виховання і навчання.

Інші завдання курсу:

- **методологічні:** формування умінь і навичок аналізу педагогічних теорій;
- **методичні:** розвиток педагогічного мислення, здатності до аналізу педагогічних явищ і процесів;
- **пізнавальні:** цілісний аналіз теорії і практики виховання у історичному розвитку, аналіз історико-педагогічного процесу у його єдності і різноманітності;
- **практичні:** формування готовності до використання педагогічних умінь та навичок, передового педагогічного досвіду в практичній діяльності вчителя загальноосвітньої школи.

Навчальна програма підготовлена згідно з державним стандартом базової педагогічної освіти для студентів, а зміст кожного розділу є органічною складовою цілісного інтегративного курсу, виконує конкретні функції.

Програма зорієнтована на забезпечення ефективної методологічної, науково-педагогічної й практичної підготовки студентів до творчої професійної діяльності в закладах освіти.

Вивчення курсу „Історія педагогіки” передбачає як засвоєння теоретичного матеріалу, так і виконання практичних завдань різного рівня. Структурно він поділений на 2 залікових модуля:

I – Історія світової педагогіки.

II – Історія педагогіки України.

Перший модуль показує, що процес зародження і розвитку національної школи, системи виховання, педагогіки притаманне усім народам світу. Це процес має спільні закони, закономірності, реалізація яких найповнішою мірою відповідає утвердженню високих загальнолюдських цінностей у кожній людині – представника тієї чи іншої національності. Вивчення історії зарубіжної школи і педагогіки як важливої складової загальної і педагогічної культури дає уявлення про головні напрямки розвитку педагогічної думки. Це дозволяє зрозуміти характер взаємовідносин суспільства і школи на різних ступенях історичного розвитку, а також роль освіти у накопиченні і збереженні соціальних і культурних цінностей людства.

Теми другого модулю висвітлюють історико-педагогічні проблеми, починаючи з часів трипільської культури і закінчуючи сучасним станом розвитку школи та педагогіки на Україні.

Головна мета семінарських занять – вивчення основних положень прогресивної педагогіки минулого для творчого їх використання в умовах сучасної школи. Основою підготовки до семінарських занять є свідома самостійна робота студентів з першоджерелами з історії педагогіки, історичними документами та іншими джерелами. Серед видів навчальної роботи: письмові роботи, тестові завдання, дискусії за змістом опрацьованих джерел, аналіз ситуацій, розв’язання педагогічних ситуацій, евристичні бесіди тощо.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі *компетентності*:

загальні	фахові
<p>ЗК.02. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді у процесі розкриття закономірностей становлення школи, народної освіти, суспільно-історичної значущості професії педагога;</p> <p>ЗК.04. На основі історико-педагогічного аналізу та орієнтації теорії і практики єдиного <i>всесвітньо-історичного педагогічного процесу</i> вироблення здатності до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов’язків, мотивування людей до досягнення спільної мети.</p>	<p>Враховуючи надбання педагогіки у процесі її становлення і розвитку:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ФК.02. Здатність до аналізу педагогічних явищ і процесів. Здатність планувати та організувати процес навчання, виховання і розвитку учнів. Здатність організувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів. - ФК.04. Здатність педагогічно мислити та формувати і підтримувати належний рівень мотивації учнів до навчання та саморозвитку. - ФК.05. Здатність забезпечувати охорону життя й здоров’я учнів (зокрема з особливими потребами) в освітньому процесі та позаурочній діяльності. - ФК.06. Здатність здійснювати виховання на уроках і в позакласній роботі, виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації учнів та формування їхньої культури. - ФК.07. Здатність аналізувати, досліджувати та презентувати педагогічний досвід навчання учнів на етапі базової середньої освіти.

1.3. Очікувані програмні результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни «педагогіка» студенти *повинні знати*:

- ключові поняття педагогічної науки;
- історію виникнення, становлення педагогіки як науки, стан її сучасного розвитку та актуальні проблеми;
- загальні тенденції розвитку педагогіки, освіти та виховання у конкретних історичних періодах розвитку провідних цивілізацій; педагогічні ідеї та погляди представників педагогічної думки України та світу.

Студенти *повинні вміти*:

- оперувати основними теоретичними поняттями курсу, систематизувати зміст базових понять;
- застосовувати набуті знання при розв’язанні професійних завдань;

- аналізувати та систематизувати процес розвитку освіти і виховання; здійснювати порівняльний аналіз педагогічних ідей провідних педагогів минулого; працювати з історико-педагогічною літературою та першоджерелами;
- аналізувати сучасні тенденції реформування і адаптації системи загальної середньої освіти до умов життя (суспільства), що постійно змінюються;
- аналізувати, досліджувати та презентувати педагогічний досвід навчання й виховання учнів в сучасній школі;
- бачити шляхи реалізації гуманної позиції учителя в розумінні мети і завдань власної педагогічної діяльності;
- оперувати педагогічним мисленням, бути здатним до аналітичного осмислення педагогічної дійсності, реалізовувати творчий підхід до визначення педагогічних дій у нестандартних ситуаціях, уміння приймати найбільш вдалі рішення у відповідності до педагогічних закономірностей та принципів навчання і виховання;
- зіставляти різні підходи в процесі полеміки, виявляти здатність аргументувати та відстоювати свою позицію, власну думку про те чи інше педагогічне явище чи процес;
- користуватися довідковими матеріалами, критично аналізувати матеріал згідно сучасних тенденцій розвитку загальної середньої освіти в Україні;
- розробляти і здійснювати програму самовдосконалення, самоосвіти.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть отримати:

- ПРН.06. Знання форм, методів та засобів навчання, виховання і розвитку учнів різних вікових груп у різні історичні періоди. Уміння добирати доцільні форми, методи та засоби навчання відповідно до мети і завдань навчального заняття, вікових та інших індивідуальних особливостей учнів, розуміючи їх залежність від історичних та соціально-політичних умов.
- ПРН.10. Уміння організовувати процеси навчання і виховання учнів з використанням технологій індивідуального та диференційованого навчання, спираючись на історико педагогічні знання розвитку цих технологій.
- ПРН.11. Здатність дотримуватися норм охорони життя і здоров'я учнів в освітньому процесі та позаурочній діяльності. Знання методик і технологій формування культури здорового та безпечного способів життя учнів сучасності та попередніх історичних періодів.
- ПРН.12. Знання історико-педагогічного розвитку форм організації освітнього процесу, видів і форм навчальної та пізнавальної діяльності учнів. На основі аналізу педагогічних теорій уміння організовувати навчальні заняття різних типів.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Історія світової педагогіки

Тема 1. Виховання у первісному суспільстві та цивілізаціях Стародавнього Сходу.

Предмет, завдання, значення та структура курсу “Історія педагогіки“. Історія педагогіки як історична і педагогічна наука. Зв'язок історії педагогіки з історією світової культури та цивілізації. Принципи побудови і методи дослідження історії педагогіки. Джерела історії педагогіки, їх класифікація. Характеристика основних теорій походження виховання. Джерела вивчення педагогічного досвіду первісних людей. Особливості виховання на різних етапах розвитку первіснообщинного ладу. Виникнення організованих форм виховання. Первісні виховні інституції: рід, община, плем'я. Роль первісних вірувань та релігій у вихованні. Вікова ініціація. Поява писемності. Піктографічне письмо.

Причини виникнення освіти та перших шкіл у країнах Стародавнього Сходу. Основні ознаки виховання у період становлення рабовласницького суспільства. Характеристика шкільництва у стародавніх Шумері, містах Міжріччя, Єгипті, Китаї, Індії. Зародження педагогічної думки у стародавніх Індії та Китаї. Брахманістська традиція організації освіти. Вимоги до виховання у ранньому даосизмі та конфуціанстві.

Тема 2. Школа, виховання і педагогічна думка в Античному світі.

Загальна характеристика античної традиції виховання. Характеристика спартанської й афінської систем виховання. Зміст і методика навчання у школах Стародавньої Греції класичного періоду. Філософи Стародавньої Греції про виховання. Освіта в епоху еллінізму. Педагогічні ідеї Демокріта, Сократа, Платона, Арістотеля. Становлення Римської системи виховання в VI - I ст. до н.е. Типи шкіл. Педагогічні погляди Квінтіліана. Педагогічні ідеї Римських стоїків (Сенеки, Епіктета, Марка Аврелія).

Тема 3. Виховання, школа і педагогічна думка в епоху раннього та класичного середньовіччя.

Загальна характеристика розвитку виховання й освіти епохи середньовіччя. Виховання і школа у Візантії. Педагогічна думка Візантії. Іоанн Златоуст, Іоанн Дамаскін, М.Псольл. Виховання, школа Середньовічного Сходу: Педагогічні погляди арабських мислителів (Аль Фарабі, Ібн Сухнун). Педагогіка і школа середньовічної Індії; “Золотий вік” Китайської освіти. Виховання й школа у середньовічній Західній Європі. Учніство. Рицарське виховання. Середньовічні університети.

Тема 4. Виховання, школа й педагогічна думка епохи Відродження і Реформації.

Соціально-економічні, політичні та ідеологічні умови розвитку педагогіки в пізньому Середньовіччі. Загальна характеристика педагогічної думки епохи Відродження. Система виховання та освіти в країнах Європи. Типи шкіл. Зародження гуманістичної педагогіки. Модель ідеальної освіти у творчості Вітторіно да Фельтре, Сразма Роттердармського, Т.Мора, Т.Кампалелли, Ф.Рабле. Педагогічні погляди діячів Реформації. Розвиток виховання й шкільництва в епоху Реформації. Контрреформація в освіті. Характеристика єзуїтського виховання.

Тема 5. Школа і виховання на початку Нового часу. Педагогічна система Я.А. Коменського.

Вплив класичної європейської філософії на розвиток освіти й виховання. Традиції європейської освіти XVI – XVII сторіччя. Життя і науково-педагогічна діяльність Я.А. Коменського. Світоглядні переконання Я.А. Коменського як основа його педагогічних поглядів. Обґрунтування Я.А. Коменським принципу природо відповідності виховання як методологічної парадигми нової освіти. Вікова періодизація та система шкіл за Я.А. Коменським. Дидактичні погляди Я. А. Коменського. Класно-урочна система. Вимоги до вчителя. Значення теорії Я.А.Коменського для сучасної школи.

Тема 6. Педагогічна думка і школа в Англії у ХУІІ-ХУІІІ ст. Педагогічні погляди Джона Локка.

Характеристика розвитку освіти в Англії у XVII ст. Життя і філософсько-педагогічні погляди Джона Локка. Теорія „виховання джентльмена” Джона Локка. Дж. Локк про фактори розвитку особистості, роль виховання. Система фізичного виховання. Зміст морального, розумового виховання. Дж. Локк про значення дитячої праці. Педагогічні погляди діячів англійського Просвітництва.

Тема 7. Педагогічна думка Французького Просвітництва. Педагогічні погляди Ж.-Ж. Руссо. Педагогічна теорія Й.Г. Песталоцці.

Основні тенденції розвитку філософсько-педагогічної думки французького Просвітництва. Педагогічна концепція Ж.-Ж. Руссо: філософське підґрунтя педагогічних поглядів Ж.-Ж. Руссо; теорія вільного виховання; природовідповідне виховання; вікова періодизація і зміст виховання. Суперечності в педагогічних поглядах Ж.-Ж.Руссо. Педагогічна думка і школа в період Французької буржуазної революції поч. XVIII ст. Життя та педагогічна діяльність Й.Г. Песталоцці. Ідея поєднання навчання з продуктивною працею. Теорія елементарної освіти. Характеристика розумової, моральної, фізичної, трудової освіти. Принцип природовідповідності. Методика початкового навчання дітей. Значення літературно-педагогічної спадщини Й.Г.Песталоцці для розвитку світової педагогічної думки.

Тема 8. Школа і педагогіка в країнах Західної Європи та США у XIX ст.

Соціально-економічні та ідеологічні умови розвитку освіти у XIX ст. Педагогічні ідеї у філософії. Педагогічна теорія Й.Ф.Гербарта. Життя та педагогічна діяльність А. Дістервега. Ідея виховального та розвивального навчання. Обґрунтування Дістервегом принципу природовідповідності, культуровідповідності, самодіяльності. Питання дидактики. Вимоги до вчителя. Загальні тенденції розвитку шкільної справи у XIX ст.

Тема 9. Реформаторська педагогіка зарубіжних країн кінця XIX — 1-ї пол. XXст.

Загальна характеристика умов розвитку школи і педагогічної думки в країнах Заходу в 1-й половині XX ст. Реформаторська педагогіка. Результати шкільних реформ на Заході першої половини XXст. Педагогіка позитивізму. Педагогічні погляди Г.Спенсера. Педагогіка “вільного виховання”. Педагогічні ідеї Е.Кей, Г.Шаррельмана. Педагогічна система М.Монтессорі. Експериментальна педагогіка та її представники. Зародження педології – наукового дитинознавства. Прагматична педагогіка. Педагогічні ідеї Дж.Дьюї. Теорія “громадянського виховання” і “трудова школа” Г. Кершенштейнера. Педагогіка “нового виховання” і “нових шкіл”.

Тема 10. Сучасна світова освіта і педагогіка.

Загальні тенденції та умови розвитку педагогіки у 2-й пол. XX ст. Основні напрями розвитку педагогічної думки. Практика шкільного навчання і виховання на сучасному етапі.

Загальні тенденції реформування навчання та виховання. Компетентнісна освіта. Болонський процес.

Розділ 2. Історія педагогіки України

Тема 11. Виховання у стародавніх слов'ян.

Особливості виховання у стародавніх слов'ян. Природоцентризм виховання. Слов'янська міфологія і виховання. Народна педагогіка про правила поведінки. Пам'ятки писемності східних слов'ян.

Тема 12. Школа, освіта і виховання в Київській Русі та Руських князівствах (IX- XIII ст.).

Освіта й виховання у дохристиянський період. Освітня реформа князів Володимира та Ярослава Мудрого. Освіта і виховання жінок. Педагогічна думка в пам'ятках писемності Київської Русі. Характеристика перекладних та оригінальних літературно-педагогічних пам'яток Київської Русі XI-XIII ст. Зміст та історико-педагогічне значення "Повчання дітям" Володимира Мономаха.

Тема 13. Школа, виховання і педагогічна думка епохи Українського Відродження.

(XV - перша пол. XVIII ст.) Умови розвитку українського національного шкільництва. Культурно-освітня діяльність П.Русина, Ю.Дрогобича. Виникнення і розвиток братських шкіл в Україні. Статути братських шкіл. Принципи організації, етапи розвитку, зміст і методика навчання у братських школах. Українська козацька педагогіка. Перші українські виші. Педагогічна думка в Україні в епоху національного Відродження. Педагогічні ідеї у творах К.Ставроцького, І.Борецького, ПамвиБеринди, Г.Смотрицького, М.Смотрицького, Є.Славинецького, Ф.Прокоповича.

Тема 14. Розвиток української педагогіки й шкільництва у другій половині XVIII – першій половині XIX ст.

Особливості розвитку шкільництва у зв'язку із втратою автономії України у другій пол. XVIII ст. Освітня політика Росії, Польщі, Угорщини, Австрії на українських землях. Російські освітні реформи та їх вплив на шкільництво України. Характеристика системи освітніх закладів в Україні у першій пол. XIX ст. Становлення і розвиток університетської освіти. Освіта в Східній Галичині, на Буковині і Закарпатті у другій пол. XVIII- першій пол. XIX ст.

Українське просвітництво XVIII ст. Педагогічні погляди і діяльність Г.Сковороди. Філософські основи педагогічних ідей Сковороди, ідея «сродної праці». Ідея природовідповідного виховання. «Педагогіка серця» у творчості Г.Сковороди. Педагогічна думка в Україні першої пол. XIX ст. Педагогічні ідеї Т.Шевченка, П.Куліша, М.Костомарова. Педагогічні погляди і діяльність М.Драгоманова. Педагогічна діяльність та погляди О.Духновича.

Тема 15. Освіта і педагогічна думка в Україні у другій половині XIX ст.

Характеристика розвитку освіти в Україні у другій пол. XIX ст. Вплив російських та австрійських шкільних реформ 60-70 рр. на шкільництво України. Система навчальних закладів початкової і середньої освіти та особливості їх поширення в Україні. Реакційна політика царського уряду Росії у галузі народної освіти. Розвиток недільних шкіл. Реформа вищої освіти. Особливості жіночої освіти в Україні. Фребелівський жіночий педагогічний інститут. Педагогічна думка в Україні другої пол. XIX ст. Педагогічні погляди і діяльність М.Пирогова, Х.Алчевської, М.Корфа, Б.Грінченка, І.Франка, Л.Українки.

Життя та педагогічна діяльність К.Ушинського. К.Ушинський про педагогіку як науку і мистецтво виховання. Ідея народності виховання. Дидактичні погляди Ушинського. Основні закономірності процесу навчання. Значення рідної мови. Вимоги до вчителя, його підготовки. Педагогічні ідеї К.Ушинського і відродження національної школи.

Тема 16. Українська школа й педагогіка у першій половині ХХ століття.

Доба української революції і початок національного, культурного й освітнього відродження. Шкільні реформи початку ХХ ст. Розширення мережі початкової освіти: сільські однокласні і двокласні училища, міські училища, церковно-приходські школи та ін. Поява вищих початкових училищ. Експериментальні навчально-виховні заклади. Стан освіти після 1917 р. Ідея національної школи С. Русової. Виникнення Центральної Ради і її освітня діяльність. Освітня політика Гетьманату та Директорії. Декрети про народну освіту. Система народної освіти України (1920), особливості розвитку її ланок, суперечності цього процесу. Введення загальної обов'язкової початкової освіти (1930 р.). Введення єдиної системи народної освіти (1934 р.). Виникнення Центральної Ради і її освітня діяльність. Реформування змісту шкільної освіти.

Педагогічні погляди О. Залужного, Я. Чепіги, О. Попова, С. Ананьїна та ін. Педагогічна діяльність А. Макаренка. Сучасні наукові погляди на спадщину А. С. Макаренка.

Тема 17. Розвиток освіти й педагогічної думки в Україні у 50 – 90-ті роки ХХ століття. Розвиток педагогічних інновацій в Україні у другій половині ХХ століття.

Особливості шкільного життя в повоєнний період. Уведення загального семирічного навчання (1949 р.). Закон про школу (1958 р.) Обов'язкова загальна освіта. Реформа школи 1984 року. Труднощі в розвитку школи, педагогічної науки. Педагогічні погляди і діяльність Г. Ващенка. Новаторська педагогіка 80-90-х років (В. Шаталов, М. Гузик, О. Захаренко та ін.).

Життя і науково-педагогічна діяльність В. Сухомлинського. Філософсько-педагогічна доктрина В. Сухомлинського. Принцип природовідповідності у теорії В. Сухомлинського. Шляхи формування всебічно розвиненої особистості у творчій спадщині В. Сухомлинського. Вимоги до школи і вчителя у творчості В. Сухомлинського. Значення педагогічної спадщини В. О. Сухомлинського для сучасної школи. Внесок у розвиток національної освіти й педагогічної науки В. О. Сухомлинського.

Тема 19. Тенденції розвитку освіти та педагогічної думки в Україні у період незалежності.

Відродження традицій української національної системи виховання, освіти і педагогіки. Офіційно-нормативні документи, що регламентують діяльність закладів вищої освіти: Закони України «Про освіту» (2017 р.), «Про вищу освіту» (2014 р.), Офіційно-нормативні документи, що, крім вище зазначених, регламентують діяльність закладів вищої педагогічної освіти: Концепція розвитку педагогічної освіти (2018 р.), Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (2016 р.). Провідні напрямки сучасної педагогічної науки в Україні: педагогіка співробітництва, педагогіка партнерства, особистісно-зорієнтована педагогіка, дитиноцентрована педагогіка та ін.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин										
	денна форма										
	усього	у тому числі									
		л	п	лаб	інд	срс					
Розділ 1. ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ ПЕДАГОГІКИ											
Тема 1. Виховання у первісному суспільстві та цивілізаціях Стародавнього Сходу.	6	1	2			3					
Тема 2. Школа, виховання і педагогічна думка в Античному світі.	5	1	2			2					
Тема 3. Виховання, школа і педагогічна думка в епоху раннього та класичного середньовіччя.	7	2	2			3					
Тема 4. Виховання, школа й педагогічна думка епохи Відродження і Реформації.	7	2	2			3					
Тема 5. Школа і виховання на початку Нового часу. Педагогічна система Я.А. Коменського.	5	1	2			2					
Тема 6. Педагогічна думка і школа в Англії у ХУІІ-ХУІІІ ст. Педагогічні погляди Джона Локка.	5	1	2			2					
Тема 7. Педагогічна думка Французького Просвітництва. Педагогічні погляди Ж.-Ж. Руссо. Педагогічна теорія Й.Г. Песталоцці.	7	2	2			3					
Тема 8. Школа і педагогіка в країнах Західної Європи та	6		2			4					

США у XIX ст.													
Тема 9. Реформаторська педагогіка зарубіжних країн кінця XIX — 1-ї пол. XX ст.	6		2			4							
Тема 10. Сучасна світова освіта і педагогіка.	6		2			4							
Разом за Розділом 1	60	10	20			30							
Розділ 2. ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ УКРАЇНИ													
Тема 11. Виховання у стародавніх слов'ян.	6	2	2			2							
Тема 12. Школа, освіта і виховання в Київській Русі та Руських князівствах (IX- XIII ст.).	6		2			4							
Тема 13. Школа, виховання і педагогічна думка епохи Українського Відродження.	6		2			4							
Тема 14. Розвиток української педагогіки й шкільництва у другій половині XVIII – першій половині XIX ст.	6	2	2			2							
Тема 15. Освіта і педагогічна думка в Україні у другій половині XIX ст.	7	1	2			4							
Тема 16. Українська школа й педагогіка у першій половині XX століття.	6		2			4							
Тема 17. Розвиток освіти й педагогічної думки в Україні у 50 – 90-ті роки XX століття.	7	1	2			4							
Тема 18. Розвиток педагогічних інновацій в Україні у другій половині XX століття.	6					6							
Тема 19. Тенденції розвитку освіти та педагогічної думки в Україні у період	6					6							

незалежності.											
Разом за Розділом 2	56	6	14			36					
Усього годин	116	16	34			66					
ІНДЗ											
ІНДЗ						4					
Усього годин	120	16	34			70					

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Виховання у первісному суспільстві та цивілізаціях Стародавнього Сходу.	1
2	Тема 2. Школа, виховання і педагогічна думка в Античному світі.	1
3	Тема 3. Виховання, школа і педагогічна думка в епоху раннього та класичного середньовіччя.	2
4	Тема 4. Виховання, школа й педагогічна думка епохи Відродження і Реформації.	2
5	Тема 5. Школа і виховання на початку Нового часу. Педагогічна система Я.А. Коменського.	1
6	Тема 6. Педагогічна думка і школа в Англії у ХУІІ-ХУІІІ ст. Педагогічні погляди Джона Локка.	1
7	Тема 7. Педагогічна думка Французького Просвітництва. Педагогічні погляди Ж.-Ж. Руссо. Педагогічна теорія Й.Г. Песталоцці.	2
8	Тема 11. Виховання у стародавніх слов'ян.	2
9	Тема 14. Розвиток української педагогіки й шкільництва у другій половині ХVІІІ – першій половині ХІХ ст.	2
10	Тема 15. Освіта і педагогічна думка в Україні у другій половині ХІХ ст.	1
11	Тема 17. Розвиток освіти й педагогічної думки в Україні у 50 – 90-ті роки ХХ століття.	1
	Разом	16 год

4.2. Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Виховання у первісному суспільстві та цивілізаціях Стародавнього Сходу.	2
2	Тема 2. Школа, виховання і педагогічна думка в Античному світі.	2
3	Тема 3. Виховання, школа і педагогічна думка в епоху раннього та класичного середньовіччя.	2
4	Тема 4. Виховання, школа й педагогічна думка епохи Відродження і Реформації.	2
5	Тема 5. Школа і виховання на початку Нового часу. Педагогічна система Я.А. Коменського.	2
6	Тема 6. Педагогічна думка і школа в Англії у ХУІІ-ХУІІІ ст. Педагогічні погляди Джона Локка.	2
7	Тема 7. Педагогічна думка Французького Просвітництва. Педагогічні погляди Ж.-Ж. Руссо. Педагогічна теорія Й.Г. Песталоцці.	2
8	Тема 8. Школа і педагогіка в країнах Західної Європи та США у ХІХ ст.	2

9	Тема 9.Реформаторська педагогіка зарубіжних країн кінця XIX — 1-ї пол. XXст.	2
10	Тема 10. Сучасна світова освіта і педагогіка.	
11	Тема 11. Виховання у стародавніх слов'ян.	2
12	Тема 12. Школа, освіта і виховання в Київській Русі та Руських князівствах (IX- XIII ст.).	2
13	Тема 13. Школа, виховання і педагогічна думка епохи Українського Відродження.	2
14	Тема 14. Розвиток української педагогіки й шкільництва у другій половині XVIII – першій половині XIX ст.	2
15	Тема 15. Освіта і педагогічна думка в Україні у другій половині XIX ст.	2
16	Тема 16. Українська школа й педагогіка у першій половині XX століття.	2
17	Тема 17. Розвиток освіти й педагогічної думки в Україні у 50 – 90-ті роки XX століття.	2
	Разом	34 год

**4.3. Теми лабораторних занять
не передбачено**

4.4. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Виховання у первісному суспільстві та цивілізаціях Стародавнього Сходу.	3
2	Тема 2. Школа, виховання і педагогічна думка в Античному світі.	2
3	Тема 3. Виховання, школа і педагогічна думка в епоху раннього та класичного середньовіччя.	3
4	Тема 4. Виховання, школа й педагогічна думка епохи Відродження і Реформації.	3
5	Тема 5. Школа і виховання на початку Нового часу. Педагогічна система Я.А. Коменського.	2
6	Тема 6. Педагогічна думка і школа в Англії у ХУІІ-ХУІІІ ст. Педагогічні погляди Джона Локка.	2
7	Тема 7. Педагогічна думка Французького Просвітництва. Педагогічні погляди Ж.-Ж. Руссо. Педагогічна теорія Й.Г. Песталоцці.	3
8	Тема 8. Школа і педагогіка в країнах Західної Європи та США у XIX ст.	4
9	Тема 9.Реформаторська педагогіка зарубіжних країн кінця XIX — 1-ї пол. XXст.	4
10	Тема 10. Сучасна світова освіта і педагогіка.	4
11	Тема 11. Виховання у стародавніх слов'ян.	2
12	Тема 12. Школа, освіта і виховання в Київській Русі та Руських князівствах (IX- XIII ст.).	4
13	Тема 13. Школа, виховання і педагогічна думка епохи Українського Відродження.	4
14	Тема 14. Розвиток української педагогіки й шкільництва у другій половині XVIII – першій половині XIX ст.	2
15	Тема 15. Освіта і педагогічна думка в Україні у другій половині XIX ст.	4
16	Тема 16. Українська школа й педагогіка у першій половині XX століття.	4
17	Тема 17. Розвиток освіти й педагогічної думки в Україні у 50 – 90-ті роки XX століття.	4

18	Тема 18. Розвиток педагогічних інновацій в Україні у другій половині ХХ століття.	6
19	Тема 19. Тенденції розвитку освіти та педагогічної думки в Україні у період незалежності.	6
	Разом	66
	ІНДЗ	4
	Разом	70

4.5. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

ІНДЗ - вид позааудиторної індивідуальної роботи студента, яке носить навчально-дослідницький характер і використовується в процесі вивчення програмного матеріалу фахової навчальної дисципліни. ІНДЗ є складовою навчальної дисципліни. ІНДЗ передбачено виконання презентації, яку студент розробив самостійно за вибраною тематикою, де відображається комплексний опис властивостей, функцій, явищ із вибраної теми.

ІНДЗ надається викладачу, який проводить семінарські заняття, не пізніше ніж за 2 тижні до семестрового контролю. ІНДЗ є обов'язковим і виконується тільки одне за увесь період вивчення дисципліни.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Аналіз педагогічних ідей за текстами першоджерел

Змістовий модуль 1.Першоджерела для опрацювання.

1. Арістотель. Політика // Хрестоматія по історії зарубешної педагогіки. Сост. А.И.Пискунов. – М.,1981.
2. Демокріт. Фрагменти про виховання //Хрестоматія по історії зарубешної педагогіки. Сост. А.И.Пискунов. – М.,1981. .
3. Платон. Держава. //Хрестоматія по історії зарубешної педагогіки. Сост. А.И.Пискунов. – М.,1981.
4. Квінтіліан М.Ф. Про виховання оратора.//Хрестоматія по історії зарубешної педагогіки. Сост. А.И.Пискунов. – М.,1981.
5. Рабле Ф. Гаргантюа і Пантагрюель //Хрестоматія по історії зарубешної педагогіки. Сост. А.И.Пискунов. – М.,1981..
6. Монтень М. Досліди //Хрестоматія по історії зарубешної педагогіки. Сост. А.И.Пискунов. – М.,1981..
7. Мор Т. Утопія //Хрестоматія по історії зарубешної педагогіки. Сост. А.И.Пискунов. – М.,1981.
8. Кампанелла Т. Місто сонця // Хрестоматія по історії зарубешної педагогіки. Сост. А.И.Пискунов. – М.,1981.
9. Коменський Я.А. Велика дидактика//Хрестоматія по історії зарубешної педагогіки. Сост. А.И.Пискунов. – М.,1981.
10. Коменський Я.А. Закони добре організованої школи //Хрестоматія по історії зарубешної педагогіки. Сост. А.И.Пискунов. – М.,1981. .
11. Локк Дж. Думки про виховання // Хрестоматія по історії зарубешної педагогіки. Сост. А.И.Пискунов. – М.,1981.
12. Руссо Ж.-Ж. Еміль, або Про виховання //Хрестоматія по історії зарубешної педагогіки. Сост. А.И.Пискунов. – М.,1981.
13. Песталоцці Й.Г. Лінгард і Гертруда//Хрестоматія по історії зарубешної педагогіки. Сост. А.И.Пискунов. – М.,1981.
14. Дістервег Ф.В.А. Керівництво до освіти німецьких вчителів//Хрестоматія по історії зарубешної педагогіки. Сост. А.И.Пискунов. – М.,1981.
15. Кершенштейнер Г. Школа майбутнього – школа роботи (сітьова адреса кафедри педагогіки).
16. Дьюї Д. Школа і суспільство (сітьова адреса кафедри педагогіки).

Змістовий модуль 2.Першоджерела для опрацювання.

1. Повчання дітям Володимира Мономаха // Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина ХІХ – ХХ ст.): Хрестоматія / Упоряд.: Л.Д.Березівська та ін. – К.: Науковий

- світ, 2003. – 418 с. **Або в** Радул О.С. Історія педагогіки України. – Кіровоград, 2008. – с.80-186.
2. Статут Луцької братської школи (1624) // Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX – XX ст.): Хрестоматія / Упоряд.: Л.Д.Березівська та ін. – К.: Науковий світ, 2003. – 418 с. **Або в** Радул О.С. Історія педагогіки України. – Кіровоград, 2008. – с.80-186.
 3. Славинецький Є. Громадянство звичаїв дитячих // Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX – XX ст.): Хрестоматія / Упоряд.: Л.Д.Березівська та ін. – К.: Науковий світ, 2003. – 418 с. **Або в** Радул О.С. Історія педагогіки України. – Кіровоград, 2008. – с.80-186.
 4. Полоцький С. Обід душевний. Вечеря душевна // Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX – XX ст.): Хрестоматія / Упоряд.: Л.Д.Березівська та ін. – К.: Науковий світ, 2003. – 418 с. **Або в** Радул О.С. Історія педагогіки України. – Кіровоград, 2008. – с.80-186.
 5. Сковорода Г.С. Вдячний Єродій // Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX – XX ст.): Хрестоматія / Упоряд.: Л.Д.Березівська та ін. – К.: Науковий світ, 2003. – 418 с. **Або в** Радул О.С. Історія педагогіки України. – Кіровоград, 2008. – с.80-186.
 6. Ушинський К.Д. Про народність у громадському вихованні // Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX – XX ст.): Хрестоматія / Упоряд.: Л.Д.Березівська та ін. – К.: Науковий світ, 2003. – 418 с. **Або в** Радул О.С. Історія педагогіки України. – Кіровоград, 2008. – с.80-186.
 7. Ушинський К.Д. Про користь педагогічної літератури // Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX – XX ст.): Хрестоматія / Упоряд.: Л.Д.Березівська та ін. – К.: Науковий світ, 2003. – 418 с. **Або в** Радул О.С. Історія педагогіки України. – Кіровоград, 2008. – с.80-186.
 8. Ушинський К.Д. Праця в її психічному і виховному значенні // Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX – XX ст.): Хрестоматія / Упоряд.: Л.Д.Березівська та ін. – К.: Науковий світ, 2003. – 418 с. **Або в** Радул О.С. Історія педагогіки України. – Кіровоград, 2008. – с.80-186.
 9. Ушинський К.Д. Рідне слово // Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX – XX ст.): Хрестоматія / Упоряд.: Л.Д.Березівська та ін. – К.: Науковий світ, 2003. – 418 с. **Або в** Радул О.С. Історія педагогіки України. – Кіровоград, 2008. – с.80-186.
 10. Ушинський К.Д. Людина як предмет виховання (передмова)// Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX – XX ст.): Хрестоматія / Упоряд.: Л.Д.Березівська та ін. – К.: Науковий світ, 2003. – 418 с. **Або в** Радул О.С. Історія педагогіки України. – Кіровоград, 2008. – с.80-186.
 11. Духнович О.В. Народна педагогія // Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX – XX ст.): Хрестоматія / Упоряд.: Л.Д.Березівська та ін. – К.: Науковий світ, 2003. – 418 с. **Або в** Радул О.С. Історія педагогіки України. – Кіровоград, 2008. – с.80-186.
 12. Макаренко А.С. Виховання в праці // Антологія педагогічної думки Української ССР / Сост. Н.П. Калениченко. – М.: Педагогіка, 1988.
 13. Макаренко А.С. Загальні умови сімейного виховання // Антологія педагогічної думки Української ССР / Сост. Н.П. Калениченко. – М.: Педагогіка, 1988.
 14. Макаренко А.С. Про батьківський авторитет// Антологія педагогічної думки Української ССР / Сост. Н.П. Калениченко. – М.: Педагогіка, 1988.
 15. Сухомлинський В.О. Народження громадянина// Антологія педагогічної думки Української ССР / Сост. Н.П. Калениченко. – М.: Педагогіка, 1988.
 16. Сухомлинський В.О. Павлівська середня школа // Антологія педагогічної думки Української ССР / Сост. Н.П. Калениченко. – М.: Педагогіка, 1988.
 17. Сухомлинський В.О. Сто порад учителю // Антологія педагогічної думки Української ССР / Сост. Н.П. Калениченко. – М.: Педагогіка, 1988.

4.6. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни «Педагогіка» передбачено комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяє розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу.

З метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи навчання (інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань, кейс-метод, проектний метод тощо)).

За джерелами знань на заняттях використовуються словесні (розповідь, бесіда, лекція) та практичні методи.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються проблемно-інформаційний, проектно-пошуковий, дослідницький методи.

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

1) Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
- наочні (презентація, демонстрування);
- практичні методи (вправи; практичні завдання).

2) Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- метод проблемного викладу матеріалу;
- моделювання життєвих ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід;
- навчальної дискусії.

3) Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю;
- письмового контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю;
- рецензування відповідей.

Освоєння курсу «Педагогіка» передбачає застосування репродуктивних, пояснювально-ілюстративних, проблемно-пошукових, аналітичних та творчих методів навчання. Протягом семестру кожен студент повинен відвідувати лекції, брати активну участь в обговоренні питань на семінарах, виконувати практичні завдання, брати участь у дискусіях, виконувати індивідуальне навчально-дослідне завдання.

4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти. Порядок та критерії виставлення балів

Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання є:

- екзамен;
- презентація результатів виконаних завдань та досліджень;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль. *Завданням поточного контролю* є перевірка розуміння та засвоєння певної частини учбового матеріалу, рівня сформованості навичок, умінь самостійно опрацювати навчальний матеріал, здатності осмислити зміст теми.

Об'єктами поточного контролю знань студента є систематичність та активність роботи на заняттях; виконання завдань для самостійної роботи. Оцінюванню можуть підлягати: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних/семінарських заняттях; активність при обговоренні питань практичного/семінарського заняття; тощо.

У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю регламентований викладачем.

Підсумковий контроль. *Завданням підсумкового контролю* є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Робочою навчальною програмою передбачено:

- оцінювання активності і знань студентів під час семінарських занять;
- тестовий контроль засвоєння тем за програмою курсу (поточне тестування; іспит);
- оцінка за наскрізні індивідуальні творчі завдання (ІТЗ);
- активна навчально-пізнавальна діяльність студентів під час семінарських занять.

4.8. Перелік програмових питань для самоконтролю:

Блок 1 (Розділ 1)

1. Визначити особливості виховання в первіснообщинному суспільстві.
2. Визначити загальні тенденції організації виховання і навчання у цивілізаціях Стародавнього Сходу.
3. Визначити загальні тенденції розвитку теорії і практики античного виховання. Порівняти Спартанську та Афінську системи виховання.
4. Дати загальну характеристику педагогічних ідей античних філософів: Демокрита, Сократа, Платона, Аристотеля.
5. Визначити загальні тенденції становлення та типи шкіл Римської системи виховання в IV-I ст. до н.е. Проаналізувати педагогічні погляди М.Ф. Квінтіліана та Л.А. Сенеки.
6. Визначити особливості школи і педагогічної думки у Візантії.
7. Визначити особливості системи виховання та освіти в країнах середньовічної Європи. Дати характеристику системи рицарського виховання.
8. Визначити особливості виховання і освіти доби Реформації. Проаналізувати єзуїтське виховання.
9. Визначити особливості розвитку виховання, школи і педагогічної думки в епоху Відродження.
10. Визначити провідні педагогічні ідеї представників епохи Відродження (Ф. Рабле, В. де Фельтре, Е. Роттердармського).
11. Визначити основні періоди педагогічної діяльності Й.Г. Песталоцці. Проаналізувати зміст теорії елементарної освіти та принципу природовідповідності у педагогіці Й.Г. Песталоцці.
12. Обґрунтувати ідею поєднання навчання з продуктивною працею в педагогіці Й.Г. Песталоцці, охарактеризувати зміст розумового, морального, фізичного, трудового виховання в його педагогічній системі.
13. Виокремити та проаналізувати основні періоди життя та педагогічної діяльності Я.А. Коменського.
14. Обґрунтувати зміст ідеї загальнолюдської освіти, вікової періодизації, системи шкіл, класно-урочної системи за педагогікою Я.А. Коменського.
15. Проаналізувати педагогічну діяльність та умови формування світогляду Я.А. Коменського, особливості обґрунтування ним принципу природо відповідності, мети і завдань виховання.
16. Розкрити дидактичні погляди та вимоги до вчителя у педагогіці Я.А. Коменського.
17. Дати характеристику поглядів Дж. Локка про фактори розвитку особистості та роль виховання у цьому процесі. Визначити зміст фізичного, морального, розумового виховання у теорії Дж. Локка.
18. Дати характеристику соціально-політичних та філософських поглядів Дж. Локка. Проаналізувати теорію виховання «джентльмена».
19. Визначити зміст ідеї вільного виховання та вікової періодизації за Ж.-Ж. Руссо, основні суперечності в його педагогічних поглядах.
20. Проаналізувати соціально-політичні і філософські погляди Ж.-Ж. Руссо. Визначити особливості його інтерпретації принципу природовідповідності.
21. Визначити особливості обґрунтування А. Дістервегом принципів природовідповідності, культуровідповідності, самодіяльності виховання та вимоги до вчителя.
22. Проаналізувати основні етапи педагогічної діяльності та дидактичні погляди А. Дістервега.

23.Проаналізувати педагогічні погляди представників світової реформаторської педагогіки 2 пол. XIX- поч.XX ст.

24.Проаналізувати основні ідеї реформаторської педагогіки (Р. Штайнера, Д. Дьюї, М. Монтессорі)

25.Визначити генезу поглядів щодо морального виховання в історії педагогіки.

26.Визначити генезу поглядів щодо розумового виховання в історії педагогіки.

27.Проаналізувати розвиток проблеми естетичного виховання в історії педагогіки.

28.Проаналізувати розвиток проблеми трудового виховання в історії педагогіки.

29.Розкрити розвиток уявлень про ідеал вчителя в історії педагогіки.

30.Розкрити сучасні тенденції розвитку світової освіти.

Блок 2 (Розділ 2)

1.Проаналізувати особливості виховання у східних слов'ян.

2.Дати характеристику розвитку виховання і школи в Київській Русі.

3.Проаналізувати ідеї представників педагогічної думки Київської Русі.

4.Визначити організаційні та методичні особливості української козацької педагогіки.

5.Визначити зміст та особливості організації навчання в Острозькій та Києво-Могилянській академіях.

6.Проаналізувати розвиток шкільництва в Україні у XIV-XV ст. (майстри грамоти).

7.Визначити зміст педагогічної діяльності та педагогічних поглядів просвітителів і педагогів епохи українського Відродження (Ф. Прокопович, І. Борецький, І. Гізель, І. Вишенський)

8.Охарактеризувати типи шкіл в епоху українського Відродження (XVI-XVIII ст.)

9.Визначити особливості розвитку освіти в Україні у XVI-XVII ст.. (Братські школи).

10.Визначити особливості організації роботи Яснополянської школи та основні педагогічні погляди Л.М. Толстого.

11.Визначити основні положення педагогіки С. Русової.

12.Проаналізувати просвітницьку діяльність та «педагогіку серця» Г. Сковороди.

14.Проаналізувати педагогічні погляди та освітню діяльність Х.Алчевської.

15.Проаналізувати педагогічні погляди педагогів к. XIX ст. (Б. Грінченка, І. Франка, Л. Українки, П. Грабовського).

16.Проаналізувати розвиток освіти в Україні та педагогічні погляди діячів 1 пол. XIX ст. (Т. Шевченко, М. Корф).

17.Визначити особливості розвитку вітчизняної освіти у 2-й пол. XIX ст. Охарактеризувати педагогічні погляди М.І. Пирогова.

18.Визначити вимоги до вчителя у спадщині К.Д.Ушинського.

19.Обґрунтувати зміст ідеї народності трудового та морального виховання в педагогічній системі К.Д. Ушинського.

20.Проаналізувати дидактичні погляди К.Ушинського.

21.Виокремити та проаналізувати основні періоди життя та педагогічної діяльності А.С.Макаренка.

22.Визначити зміст трудового виховання і його зв'язок з продуктивною працею у творчості А.С.Макаренка.

23.Визначити ідеї А.С.Макаренка про проблеми сімейного виховання.

24.Дати характеристику змісту теорії дитячого колективу в педагогіці А.С.Макаренка.

25.Проаналізувати головні педагогічні ідеї праць А.С.Макаренка з проблем громадянського виховання.

26.Дати характеристику дидактичних поглядів В.О.Сухомлинського.

27.Визначити вимоги В.О.Сухомлинського до особистості вчителя та його підготовки.

28.Виокремити та проаналізувати основні періоди життя та педагогічної діяльності В.О. Сухомлинського.

29.Визначити тенденції розвитку вітчизняної освіти і педагогічної думки у 1-й пол. XX ст..

30.Визначити основні тенденції розвитку освіти і педагогічної думки в Україні у другій половині ХХ.

Практичний блок

1.Проаналізувати головні педагогічні погляди в праці Демокрита «Думки про виховання».

2. Проаналізувати головні педагогічні ідеї в праці Аристотеля «Політика».

3.Проаналізувати головні педагогічні ідеї в праці Платона «Держава».

4.Проаналізувати головні педагогічні ідеї в працях Т.Мора «Утопія», Т.Кампанелли «Місто сонця».

5.Проаналізувати головні педагогічні ідеї в праці М.Монтеня «Досліди».

6.Проаналізувати головні педагогічні ідеї в праці Г.Кершенштейнера «Школа майбутнього - школа роботи».

7.Проаналізувати головні педагогічні ідеї в праці Д. Дьюї «Школа і суспільство».

8.Проаналізувати головні педагогічні ідеї в праці Ф.Рабле «Гаргантюа і Пантагрюель».

9.Проаналізувати головні педагогічні ідеї в праці Й.Г.Песталоцці «Лінгард і Гертруда».

10.Проаналізувати головні педагогічні ідеї в праці Я.А.Коменського «Закони добре організованої школи».

11.Проаналізувати головні педагогічні ідеї в праці Я.А.Коменського «Велика дидактика».

12.Проаналізувати головні педагогічні погляди в праці Д. Локка «Думки про виховання».

13.Проаналізувати головні педагогічні ідеї в праці Ж.-Ж.Руссо «Еміль, або Про виховання».

14.Проаналізувати головні педагогічні ідеї в праці А.Дістервега «Керівництво до освіти німецьких вчителів».

15.Проаналізувати головні педагогічні ідеї в творі Володимира Мономаха «Повчання дітям».

16.Проаналізувати вимоги до організації навчального процесу у Статуті Луцької братської школи (1624).

17.Проаналізувати головні педагогічні ідеї в працях Є.Славинецького «Громадянство звичаїв дитячих», С.Полоцького «Обід душевний. Вечеря душевна».

18.Проаналізувати головні педагогічні ідеї у праці Г.С.Сковороди «Вдячний Єродій».

19.Проаналізувати головні педагогічні ідеї в праці О.В.Духновича «Народна педагогія».

20.Проаналізувати головні педагогічні ідеї в праці К.Д. Ушинського «Рідне слово».

21.Проаналізувати головні педагогічні ідеї в праці К.Д.Ушинського «Людина як предмет виховання» (Передмова)

22.Проаналізувати головні педагогічні ідеї в праці К.Д.Ушинського «Праця в її психічному і виховному значенні».

23. Проаналізувати головні педагогічні ідеї в працях К.Д.Ушинського «Про народність у громадському вихованні».

24. Проаналізувати головні педагогічні ідеї в працях К.Д.Ушинського «Про користь педагогічної літератури».

25.Проаналізувати головні педагогічні ідеї в праці А.С.Макаренка «Загальні умови сімейного виховання».

26.Проаналізувати головні педагогічні ідеї в праці А.С.Макаренка «Виховання в праці».

27.Проаналізувати головні педагогічні ідеї в праці А.С.Макаренка «Про батьківський авторитет».

28.Визначити педагогічні ідеї в праці В.О.Сухомлинського «Павлиська середня школа».

29.Проаналізувати головні педагогічні ідеї в праці В.О.Сухомлинського «Сто порад вчителів».

30.Проаналізувати головні педагогічні ідеї в праці В.О.Сухомлинського «Народження громадянина».

4.9. Схема нарахування балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота																	Екзам ен	Су ма			
Розділ 1										Розділ 2							Контро льна робота	ІНДЗ	Разом	Макс. - 40	
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10	T 11	T 12	T 13	T 14	T 15	T 16	T 17					
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	5	4	60	40	100

T1, T2 ... T.. – теми розділів.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів:

Поточна оцінка на семінарських заняттях визначається за такими критеріями:

3 бали – студент демонструє всебічне, систематичне, глибоке знання і розуміння програмного матеріалу; вміння вільно виконувати завдання, передбачені навчальною програмою; творчі здібності в розумінні, викладенні і використанні навчального матеріалу; уміння творчого застосування теоретичних знань на практиці, активність у роботі семінару;

2 бали – студент демонструє систематичні знання теоретичного матеріалу, уміння інтерпретувати сутність основних понять навчального курсу, наводити приклади з педагогічної практики;

1 бал – студент демонструє репродуктивне відтворення матеріалу курсу під час доповіді, або робить доповнення під час обговорення питань; студент робить незначні доповнення під час обговорення питань семінарського заняття;

Оцінювання навчальних досягнень студентів за виконання індивідуальних творчих завдань відбувається за допомогою 9-бальної шкали:

4 бали – ІНДЗ виконане самостійно, в повному обсязі, у змісті відображено актуальність вибору теми, мету, завдання, окреслені сучасні підходи до даної проблеми, вказана власна точка зору, виокремлені ґрунтовні висновки, оформлена робота згідно вимог.

3 бали – ІНДЗ виконане самостійно, у змісті відображено актуальність, але не зовсім точно сформульовано мету, завдання, наявні різні підходи до даної проблеми, є спроба окреслення власної точки зору, показані загальні висновки, оформлена робота згідно вимог.

2 бали – ІНДЗ виконане самостійно, у змісті є спроба обґрунтування важливості теми; мета, завдання поверхнево сформульовані, наявний загальний зміст роботи, вказані загальні висновки, оформлена робота згідно вимог.

1 бал – ІНДЗ виконане частково, обґрунтування вибору теми відсутнє; мета, завдання визначені не належним чином, зміст роботи не чітко розкритий, висновки носять описовий характер.

Критерії оцінювання екзамену:

40-35 балів – студент дає повні, ґрунтовні відповіді на усі запитання екзаменаційного білету, демонструє всебічне систематичне, глибоке знання і розуміння програмного матеріалу, вміння самостійно їх використовувати у професійній діяльності;

34-27 балів – студент демонструє повне знання і розуміння програмного матеріалу; має труднощі з відповідями на запитання методичного або практичного блоку;

26-19 балів – студент репродуктивно відтворює теоретичний матеріал курсу, демонструє епізодичні уміння й навички застосовувати здобуті знання на практиці;

18-11 балів – студент репродуктивно відтворює теоретичний матеріал курсу, не може дати відповідь на одне з запитань білету;

10-1 балів – студент репродуктивно відтворює окремі положення та поняття курсу, не може дати відповідь на два запитання білету.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно	незараховано
1-34	незадовільно	незараховано

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

5.1. Рекомендована література

Основна

1. Артемова Л.В. Історія педагогіки України: Підручник. – К.: Либідь, 2006. – 424 с.
2. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти в Україні. Історія. Теорія: навч. посібник. – К.: Либідь, 1998.
3. Аристотель. Сочинения: В 4-х т. – М., 1978.
4. Волкова Н.П. Педагогіка: навч. посіб. Вид 2-е, перероб., доп. – К.: Академвидав, 2007. – 616 с.
5. Галузинський В.М., Євтух М.Б. Педагогіка: Навч. Посіб. – К.: Вища шк., 1995. – 237 с.
6. Грушевський М.С. Історія України-Русі. – К.: Наукова думка, 1992. – Т. 1-3.
7. Гусєв В.І. Історія західно-європейської філософії XV-XVII ст. Курс лекцій. – К.: Либідь, 1994.
8. Джурицкий А.Н. История педагогики. – М.: Владос, 1999. – 430 с.
9. Дистервег А. Избр. пед. соч. – М., 1956.
10. Історія педагогіки України: підруч. для студ. ВПНЗ / Л.В. Артемова. – К.: Либідь, 2006. – 424 с.
11. Історія педагогіки: курс лекцій / О.К. Проніков; Чернігівський національний педагогічний університет ім. Т.Г. Шевченка. – К.: Слово, 2015. – 440 с.
12. Історія педагогіки: у 2-х кн.: навч. посіб. для студ. ВНЗ / І.В. Зайченко. – К.: Слово, 2010.
13. Історія педагогіки / За ред. М.С. Гриценка. – К., 1973.
14. Історія педагогіки. Частина I. Історія зарубіжної педагогіки (навч.-метод, посібник) / Т.С. Гаміна, А.Б. Рацул, А.Л. Турчак / За ред. А.Б. Рацула. – Кіровоград, 2003.
15. История педагогики и образования. От зарождения воспитания в первобытном обществе до конца XX в.: Учеб.пособ. для педагог, учеб, заведений / Под ред. акад. РАО А.И. Пискунова. – 2-е изд., испр. и доп. – М., 2005. – 512 с.
16. Кампанелла Т. Місто Сонця.: Мор Т. Утопія. – К.: Дніпро, 1988.
17. Кирпач А.З. Історія народної освіти Запорозьких козаків. – К., 1993.
18. Коменский Я.А. Избр. пед. соч.: В 2-х т. – М., 1982
19. Константинов К.А., Медынский Е.Н., Шабаева М.Ф. История педагогики. – М., 1952.
20. Кузь В.Г., Руденко Ю.Д., Губко О.Т. Українська козацька педагогіка і духовність. – Умань, 1995.
21. Левківський М.В. Історія педагогіки: Підручник. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 360 с.
22. Локк Дж. Сочинения: В 3-х т. – М.: Мысль, 1985.–Т.3.
23. Любар О.О. Хрестоматія з історії Української школи і педагогіки. – К.: Знання, 2003.
24. Лутай В.С. Філософія сучасної освіти: навч. посібник. – К.: Майстр-8, 1996.
25. Любар О.О., Стельмахович М.Г., Федоренко Д.Т. Історія української педагогіки. – К.: Знання, 2003. – 449 с.
26. Макаренко А.С. Пед. соч.: В 8 т. – М., 1983-1986.
27. Медвідь Л.А. Історія національної освіти і педагогічної думки в Україні: Навч. посіб. – К.: Вікар, 2003. – 335 с.
28. Медяньський Є. Братські школи України і Білорусії в XVI- XVII ст. – К., 1958.
29. Мельничук О.С. Історія педагогіки України: навч. посібник – Кіровоград, 1998. – 169 с.

30. Монтень М. Опыты: Избр. главы. – М.: Правда, 1991.
31. Нариси історії українського шкільництва. Навч. посібник / О.В. Сухомлинська та ін.: За ред. О.В. Сухомлинської. – К.: Заповіт, 1996.
32. Очерки по истории педагогики / Под. ред. Н.А. Константинова. – М., 1952.
33. Персоналії в історії національної педагогіки. 22 видатних українських педагоги: Підручник / Підзаг. ред. А.М. Бойко. – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 576 с
34. Пирогов Н.И. Избр. пед. сочинения. – М., 1985.
35. Платон. Государство. Законы. Политики. – М., 1998.
36. Плутарх. Порівняльні життєписи. – К., 1989.
37. Радул О.С. Історія педагогіки України: навч. посіб. для студ. ВНЗ / О.С. Радул. – 4-е вид., доп. і перероб. – Харків: ФОП Озеров Г.В., 2017. – 216 с.
38. Радул О. Історія педагогіки України Х-ХVII століть: Персоналії. – К.: Вид-тво Соломії Павличко «Основи», 2005. – 238 с.
39. Радул О.С. та ін. Історія соціального виховання (з давніх часів до середини ХХ століття): хрестоматія / упор.: О.С. Радул [та ін.]. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2010. – 464 с.
40. Рацул А.Б., Радул О.С., Рацул О.А. Історія зарубіжної педагогіки. Навчальний посібник. – Кіровоград: КДПУ ім. В. Винниченка, 2008. – 352.
41. Сисоєва С.О., Соколова І.В. Нариси з історії розвитку педагогічної думки: Навчальний посібник. – К.: Центр навч. літератури, 2003. – 308 с
42. Сковорода Григорій. Твори. – К.: Обереги, 1994.
43. Сухомлинський В.О. Вибр. тв. у 5-ти томах. – К.: Рад. школа, 1976-1977.
44. Ушинский К.Д. Пед. соч.: В 6-ти т. – М., 1988.
45. Федоренко Д.Т. Школа і освіта Запорізької Січі. – Кривий Ріг, 1990.
46. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – К.: Академія, 2000.

Допоміжна

1. Античная Греция: В 2-х т. – М., 1983.
2. Антология педагогической мысли Украинской ССР / Сост. Н.П. Калиниченко. – М., 1988.
3. Антология педагогической мысли Древней Руси и Московского государства XIV-XVII вв. / С.Д. Бабишин, Б.Н. Митюрков. – М., 1985.
4. Антология педагогической мысли христианского Средневековья: В 2-х т. – М., 1994.
5. Ахутин А.В. Понятие «природа» в античности и нововремя. – М.: Наука, 1988.
6. Богалій Д.І. Український мандрівний філософ Г. Сковорода. – К., 1992.
7. Борисовский А.М. Чистый родник педагогического опыта (идеи В.А. Сухомлинского о нравственном воспитании). – Фрунзе, 1976.
8. Блаватская Т.В. Греческое общество второго тысячелетия до новой эры и его культура. – М., 1976.
9. Верналець М.М. Педагогічні ідеї Б.Д. Грінченка. – К., 1990.
10. Вульфсон Б.Л. Педагогическая мысль в современной Франции. – М., 1983.
11. Винничук Л. Люди, нравы и обычаи Древней Греции и Рима. – М., 1988.
12. Гегель Г.В.Ф. Работы разных лет: В 2 Т. – М.: Мысль, 1970.
13. Гельвеций К.А. О человеке // Соч. в 2-х т. – М., 1974. – Т.2.
14. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997.
15. Гончаров Л.Н. Школа и педагогика США до второй мировой войны. – М., 1972.
16. Гончаров Н.К. Очерки по истории советской педагогики. – К., 1970.
17. Дяченко Т.В. Народно-педагогічні уявлення східних слов'ян у галузі екологічного виховання: Навчальний посібник. – Кіровоград: Поліграфічно-видавничий центр ТОВ «Імекс ЛТД», 2002. – 114 с.
18. Європейська педагогіка і Василь Сухомлинський як сучасний педагог-гуманіст. – К., 1993.
19. Зайченко Г.А. Локк. – М., 1988.
20. Історія української школи і педагогіки: навч. посіб. / О.О. Любар, М.Г. Стельмахович, Д.Т. Федоренко. – К.: Знання, 2006. – 447 с.
21. Козлов Н.Ф. Педагогический опыт А.С. Макаренко. – М., 1987.

22. Коменский Я.А., Локк Дж., Руссо Ж-Ж. Педагогическоенаследие. – М., 1987
23. Красновский А.А. Ян АмосКоменский. – М., 1953.
24. Культура Византии. Вторая половина VII-XII вв. – М., 1989.
25. Лордкипаридзе Д.О. Ян АмосКоменский. – М., 1970.
26. Лосев А.Ф. ЭстетикаВозрождения. – М., 1978.
27. Ликов В.Н. Розвиток народної педагогіки в Україні. – Кіровоград., 2000. – 18с.
28. Мельничук О.С. Козацьке виховання (XVI- XVIII ст.). – Кіровоград, 1999.
29. Мир философии: книга для чтения в 2 т. – М.: Политиздат, 1991.
30. Митуров Б.Н. Развитиепедагогическоймысли на Украине в XVI-XVII вв. – К., 1968.
31. Мицько Ф. Острозька слов'яно-греко-латинська академія. – К., 1990.
32. Народноеобразование и культура в СССР. – М., 1989.
33. Наумець О.М. Педагогіка сучасної зарубіжної школи: навчальний посібник для студентів педагогічних вузів. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім.В.Винниченка, 2004. – 184 с.
34. Огієнко І. Українська культура. – К., 1990.
35. Очеркиисториишколы и педагогики за рубежом / Салимова К. и др. – М., 1988.
36. Поклад П., Кононенко М. Знайдемо своє місце у світі? Типи шкіл: Монтессорі, Вальдорфська, українська школа – родина // Освіта. – 1994. – 25 травня.
37. Поппер Карл. Відкрите суспільство та його вороги. – К., 1994.
38. Педагогічні ідеї Г.С.Сковороди. – К.,1992.
39. Пуха В. Про школи запорізьких козаків // Педагогіка: збірник. – К., 1970. – Вип.9.
40. Рабле Ф. Гаргантюа и Пантагрюель. – М.: Правда, 1991.
41. Римскиестоики: Сенека, Эпиктет, МаркАврелий. – М.: Республика, 1995.
42. Родчанин Е.Г., Зязюн И.А. Гуманист. Мыслитель. Педагог: Об идеалахВ.О. Сухомлинского. – М.: Педагогика, 1991.
43. Святовець В.Ф. Психологічні семінари в Павлівській школі // Радянська школа. – 1983. – № 10.
44. Тартаковський Б.С. Повесть об учителеСухомлинском: Смерть и жизнь рядом. – К.: Дніпро, 1983.
45. Френе С. Избранныепедагогическиесочинения. – М.: Прогресе, 1990.
46. Фрумов С.А. Французская школа и борьба за еёдемократизацию. – 1850-1870. – М., 1960.
47. Хижняк З.І. Києво-Могилянська академія. Суспільно-політичні й ідеологічні передумови виникнення вищої освіти на Україні. – К., 1991.
48. Хрестоматія по историизарубежнойпедагогике / Сост. А.И. Пискунов. – М., 1981.
49. Хрестоматія з історії Вітчизняної педагогіки / За ред. С.Д.Литвинова. Розвиток народної освіти і педагогічної думки на Україні: Нариси. – К., 1961.
50. Человек: мыслителипрошлого и настоящего о егожизни, смерти и бессмертии: Древний мир – ЭпохаПросвещения. – М.: Политиздат, 1991.
51. Чорний В.П. Науково-педагогічна діяльність М.І.Пирогова. – К., 1990.
52. Школа и педагогическаямысльСреднихвеков, Возрождения и Нового времени. – М., 1981.
53. Ярмаченко М.Д. Педагогическаядеятельность и творческоенаследие А.С.Макаренко. Книга для учителя. – К., 1989.

5.2. Методичне забезпечення

1. Опорні конспекти лекцій (електронний варіант).
2. Підручники, зазначені у списку літератури.
3. Нормативні документи.
4. Інформаційні ресурси
5. Інформаційні матеріали щодо підготовки до семінарських занять.
6. Вимоги до написання, оформлення та оцінки індивідуальних творчих завдань.
7. Перелік тем та питань, що винесені для самостійного опрацювання студентами.
8. Перелік питань, що виносяться для складання екзамену з курсу, що вивчається.

5.3. Інформаційні ресурси

1. <http://www.info-library.com.ua/books-book-69.html>

2. http://pidruchniki.ws/17530607/pedagogika/ponyattya_istoriyi_pedagogiki
 3. http://ebooktime.net/book_346.html
 4. http://eduknigi.com/ped_view.php?id=25
 5. <http://www.info-library.com.ua/books-text-466.html>
 6. http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Pedagog/Djurin/index.php
 7. http://jorigami.narod.ru/PPcorner/Classics/Komensky/Komensky_Yan_Amos_Velikaya_didakt_izbr.htm
- http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/znpkhnpu/ZNtNDR/2008_28/9.html

6. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральнотуркранському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка» (затвержене вченою радою, протокол №2 від 30.09.2019; №10 від 07.02.2022).